

**PERICOLUL SOCIAL AL FAPTEI INCRIMINATE
LA art.155 COD PENAL**

Mihaela ANGHELUȚĂ

Din dispoziția lit.n) alin.(3) art.72 al Constituției, deducem că legiuitorul își asumă obligația de reglementare a infracțiunilor. Condiționalitatea socială a interdicțiilor, stabilite de normele părții speciale a legii penale, presupune incriminarea unor fapte, a cărei necesitate poartă un caracter obiectiv. Cu alte cuvinte, necesitatea stabilirii în normele părții speciale a legii penale a interdicției de a săvârși o faptă trebuie să constituie o reacție promptă și justificată la procesele care au loc în societate și să fie condiționată de existența unor amenințări la funcționarea normală a societății. Pericolul social al unei fapte, prevăzută de o normă a părții speciale a legii penale, este cel care, în mod primordial, determină condiționalitatea socială a interdicției stabilite de acea normă. În același timp, conținutul pericolului social al faptei în cauză este determinat de semnificația valorii sociale protejate prin norma respectivă a părții speciale a legii penale.

Conform alin.(3) art.1 al Constituției, „[...] libera dezvoltare a personalității umane reprezintă [o valoare supremă garantată]”. Potrivit alin.(1) art.16 al Legii Fundamentale, „[r]espectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului”. Totodată, în conformitate cu alin.(1) art.2 Codul penal, „[l]egea penală apără, împotriva infracțiunilor, persoana [...]”. În corespundere cu alin.(1) art.4 Cod penal, „[î]ntreaga reglementare juridică are menirea să apere, în mod prioritar, persoana ca valoare supremă a societății [...]”.

Aceasta demonstrează că, în Republica Moldova, politica penală este axată pe protejarea persoanei, a drepturilor și intereselor acesteia, precum și pe asigurarea dezvoltării libere a persoanei. Asigurând

libera dezvoltare a personalității umane ca valoare supremă garantată, legiuitorul își asumă utilizarea pe scară largă a posibilităților de apărare, pe care le oferă normele dreptului penal. Una dintre aceste posibilități o constituie tocmai interdicția de a săvârși fapta incriminată la art.155 Cod penal¹, menită să asigure „putința ce-i este lăsată fiecărei persoane de a hotărî (de a dispune) în toate actele sale, în cadrul ordinii juridice, după cum va crede de cuviință, deci după cum îi vor dicta conștiința, sentimentele și interesele sale” [1, p.245-246].

R.D. Șarapov afirmă: „Abordarea unui individ ca persoană include două domenii ale existenței sale: biologică și psihică. Aceste două domenii constituie baza vitală a existenței persoanei. Violența psihică distruge această bază, aducând atingere bunăstării psihice. Semnificația unei astfel de bunăstări pentru o persoană este dublă. În primul rând, ea este o condiție necesară pentru existența normală a persoanei ca ființă biologică. În al doilea rând, ea evoluează ca o condiție a participării persoanei la relațiile din cadrul societății” [2, p.47]. „Omul trebuie să se bucure de libertatea de voință fără nicio imixtiune din partea altor subiecți” [3, p.1047-1048] – menționează cu drept cuvânt M.A. Hotca.

Pe bună dreptate, fapta de amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății (incriminată în art.155 Cod penal) este îndreptată împotriva persoanei. Însă această faptă „nu implică vătămarea ori punerea în pericol a vieții sau sănătății persoanei” [4, p.151]. În adevăr, amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății presupune în toate cazurile restrângerea libertății de voință și acțiune. Trăsătura principală a oricărei amenințări o reprezintă intimidarea victimei. Exercițând amenințarea, făptuitorul încearcă să influențeze asupra psihicului victimei și, pe această cale, să obțină rezultatul dorit.

Aderăm la opinia lui V.Roșca, potrivit căreia „[c]aracterul periculos al faptei de amenințare este reliefat [...] de împrejurarea, că prin săvârșirea acesteia, persoana amenințată nu mai dispune de

¹ Conform acestui articol, „[a]menințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări, se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 750 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 1 la 3 ani”.

libertatea psihică necesară unei comportări firești, căci sub temerea ce o însuflă amenințarea, persoana nu mai este în măsură să hotărască și să acționeze cu voință liberă asupra a ceea ce trebuie să facă” [5, p.298]. Într-un mod apropiat, Gh.Diaconescu menționează: „Amenințarea adresată unei persoane este de natură a-i afecta (tulbura) sentimentul de securitate – restrângându-i astfel dreptul la libertatea psihică și, totodată, de a-i influența conduita, datorită temerii care o marchează – ceea ce se va răsfrânge negativ asupra participării ei la viața socială” [6, p.257]. G.Antoniou consideră: „Amenințarea constituie un fapt periculos, deoarece atentează la libertatea psihică a persoanei, îi creează o stare de alarmare, de temere, îngrijorare [...]. Pe de altă parte, această stare de temere, de alarmare restrânge posibilitatea celui amenințat să-și manifeste voința sa în legătură cu actele pe care își propune să le îndeplinească. Cel amenințat nu mai acționează după voia sa, ci după voința celui care exercită amenințarea” [7, p.133]. Într-o manieră asemănătoare, Iu.A. Jdanov consemnează: „O astfel de caracterizare a conținutului obiectului juridic special al infracțiunii de amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății se bazează pe natura efectului amenințător [...]. Această amenințare [...] are ca scop intimidarea unei alte persoane, datorită căreia destinatarul amenințării [...] conștientizează că a devenit dependent de cel care îi limitează libertatea de acțiune” [8, p.9].

În același timp, nu poate fi trecut cu vederea efectul de dublă prevenție ce caracterizează art.155 Cod penal. K.V. Obrajiev explică: „Esența normelor de drept penal cu dublă prevenție constă în aceea că ele urmăresc prevenirea unor infracțiuni care constituie premisa săvârșirii altor infracțiuni, ceea ce permite obținerea unui dublu efect preventiv” [9].

Deși incriminează o faptă care aduce atingere libertății psihice a persoanei, articolul dat are menirea să prevină săvârșirea unor infracțiuni care prezintă un pericol social mai pronunțat decât cel al infracțiunii de amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. În special, ne referim la prevenirea infracțiunilor prevăzute la art.145 și 151 Cod penal. Specificul preventiv al art.155 Cod penal constă în aceea că fapta, pe care o incriminează, implică o potențialitate de săvârșire în viitor a infracțiunilor prevăzute la art.145 și 151 Cod penal. Astfel, incriminarea faptei de amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă

a integrității corporale sau a sănătății (care este o infracțiune mai puțin gravă) are ca scop final prevenirea săvârșirii faptelor de omor și de vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății (care sunt infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave).

În concluzie, pericolul social al infracțiunii prevăzute la art.155 Cod penal trebuie privit dintr-o dublă perspectivă. Acest pericol are un caracter atât direct (în sensul afectării nemijlocite a libertății psihice a persoanei), cât și indirect (în sensul potențialei afectări a vieții sau sănătății persoanei).

Referințe:

1. RĂTESCU, C., IONESCU-DOLJ, I., PERIȚEANU, I.GR. et al. *Codul penal adnotat. Partea specială*. Vol.III. București: Soccec, 1937.
2. ШАРАПОВ, Р.Д. *Насилие в уголовном праве*/Дисс. канд. юрид. наук. Екатеринбург, 2006.
3. HOTCA, M.A. *Codul penal. Comentarii și explicații*. București: C.H. Beck, 2007.
4. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea specială*. Vol. I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015.
5. DONGOROZ, V., FODOR, I., KAHANE, S. et al. *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea specială*. Vol.III. București: Editura Academiei Române, All Beck, 2003.
6. DIACONESCU, Gh. *Infracțiunile în Codul penal român*. Vol.I. București: Oscar Print, 1997.
7. ANTONIU, G., BRUTARU, V., DUVAC, C. et al. *Explicațiile noului Cod penal*. Vol.III (art. 188-256) / G.ANTONIU, T.TOADER (coord.). București: Universul Juridic, 2015.
8. ЖДАНОВ, Ю.А. *Сравнительная уголовно-правовая характеристика угроз убийством или причинением тяжкого вреда здоровью и покушения на убийство*/Дисс. канд.юрид.наук. Елец, 2014.
9. ОБРАЖИЕВ, К.В. *Уголовно-правовые нормы с двойной превенцией*. В: *Проблемы укрепления законности и правопорядка: наука, практика, тенденции*, 2010, № 3, сс.167-171.